

עלון בני דוד – פרשת תולדות מכירת הבכורה – אימפולסיביות מול חשיבה ארוכת טווח

בפרשתנו מתוארת מכירת הבכורה של עשו לידי יעקב. לא כל כך ברורה מה טיבה של מכירה זו, ולשם מה היא חשובה. ואולי התורה מספרת לנו על כך בעיקר כדי ללמד אותנו את ההבדל בין שתי גישות שונות לחיים, הגישה האימפולסיבית והגישה השכלתנית-רוחנית. שני הנכסים שהמו"מ סובב סביבם הם:

1. מנת נזיד עדשים

2. בכורה

טיבם של הנכסים הללו הוא הפוך – אחד נותן סיפוק פיזי ומיידי, והשני מקנה זכויות באופן מופשט למדי, ובכל מקרה הוא רלבנטי רק בטווח הארוך.

כשעשו בוחר למכור את הבכורה עבור הנזיד, הוא מייצג פילוסופיה הדוניסטית, שמוכנה להקריב את העתיד למען ההווה ואת המופשט למען המוחש. לא זו בלבד אלא שהכתוב מדגיש שהוא בז לבכורה, ברוח הפסוק **"אָכַל בָּשָׂר וְשָׂתוּ יַיִן אָכַל וְשָׂתוּ כִּי מָחָר נָמוֹת"** (ישעיהו כב יג). הנהנתן החי את הרגע בז למבט העמוק, ארוך הטווח, אפילו בשיקולים גשמיים, וקל וחומר כשמה שעומד מהצד השני הוא שיקול רוחני.

חז"ל מציינים את עשו כמי שגונב את דעתו של אביו, ועושה את עצמו צדיק גדול, כדברי רש"י על הפסוק **"ויהי עשו יודע ציד"** (בראשית כה כז):

יודע ציד – לצוד ולרמות את אביו בפיו, ושואלו אבא היאך מעשרין את המלח ואת התבן,

כסבור אביו שהוא מדקדק במצות.

כשיעקב מציע לעשו את העסקה המפוקפקת הזאת, הוא חושף מיהו עשו ומהם השיקולים המניעים אותו. יותר מניצחון משפטי בקרב על הבכורה, יש כאן ניצחון ערכי והשפלה לעשו, שמתגלה במלוא קלונו.

אף שהקשר אינו ביולוגי, חז"ל ראו בעשו את אביה הרוחני של התרבות המערבית. אנו רואים כיצד תרבות זו מאופיינת בגירוי החושים, ובכל פעם אנו נדהמים מחדש לראות עד היכן השטחיות מגיעה, עד היכן מגיעה הפיכת התפל לעיקר והעסקת האדם בשטחיות. תרבות הצריכה והאשראי האינסופי מכוונת לדרכו של עשו, "מוכרחים" לקנות היום את מה שתשלם עליו ביוקר ובריבית מחר.

כשחשיבה כזאת משתלטת על התרבות, היא יכולה להפיל לא רק את היחידים המרכיבים את החברה, אלא את החברה כולה. כך התפתח בכלכלה החזקה ביותר בעולם גרעון דמינוי, שאיש אינו יודע כיצד יהיה ניתן אי פעם להתגבר עליו. כל תינוק אמריקאי נולד היום עם "חוב" של כ-\$60,000, והמצב הזה רק הולך ומחמיר. אוכלוסיות מערביות מעדיפות את פיתוח הקריירה ואת רדיפת ההנאות מאשר הבאת ילדים לעולם, ורובן כבר מצויות במצב של גרעון דמוגרפי, כלומר בטווח הרחוק הן מאבדות את עצמן לדעת.

בתקופה כזאת, שבה רוחו של עשו משתוללת ועושה שמות בכל כך הרבה מדינות, חובתנו לעמוד בפרץ ולדבוק בדרכו של יעקב. עלינו לחנך את עצמנו ואת ילדינו לחשיבה רוחנית, בה מונחים מופשטים כגון בכורה תופסים מקום ממשי בחיים. עלינו לאמץ בחיינו סדר עדיפויות נכון, בו הרוחני קודם לגשמי, ואף בגשמיות עצמה, שיקולים ארוכי טווח גוברים על הרצון בסיפוק חומרי מיידי. הדברים קשורים זה לזה, כי קשה להאמין שמי שמוכן למכור את עתידו החומרי למען ההווה יוכל להתרומם למבט רוחני שבו העולם הבא תופס מקום חשוב יותר מהעולם הזה.